

професійно значущих умінь і компетентностей студентів технічних спеціальностей. Саме тому методики навчання вищої математики в умовах сучасних освітніх змін спрямовані на поєднання фундаментальної математичної підготовки з цифровими технологіями, прикладною професійною орієнтацією, активними формами навчання та розвитком самостійної пізнавальної діяльності студентів. Саме такі підходи нині розглядаються як найбільш продуктивні для підвищення якості математичної підготовки студентів технічних спеціальностей.

Отже, викладання вищої математики студентам технічних спеціальностей потребує поєднання сучасних педагогічних підходів, професійної спрямованості змісту та використання інноваційних методів і засобів навчання. Ефективність засвоєння математичних знань зростає за умови врахування індивідуальних особливостей студентів, розвитку їхньої пізнавальної активності та встановлення зв'язку між математичною підготовкою і майбутньою професійною діяльністю, що надає підстави розглядати вдосконалення методики викладання вищої математики як важливий чинник підвищення якості технічної освіти.

Перспективи подальших досліджень убагаємо в розробленні та апробації інноваційних методичних моделей навчання вищої математики, адаптованих до професійних потреб студентів технічних спеціальностей.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кіановська Н. М. Теоретико-методичні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні вищої математики студентів інженерних спеціальностей у Сполучених Штатах Америки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10. Київ, 2014. 486 с. URL: <https://surl.luvlnobx>
2. Дудко А. Ф. Комп'ютерно орієнтована методика оцінювання якості тестів з вищої математики викладачами закладів вищої освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.10. Київ, 2019. 291 с. URL: <https://surl.li/vswwif>
3. Вдовичин Т. Я. Теорія і практика використання мобільних технологій навчання у підготовці бакалаврів інформатики : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10. Київ, 2016. 543 с. URL: <https://surl.li/ttnlkk>
4. Черкаська Л. П., Москаленко О. А., Москаленко Ю. Д. Методика навчання математики у вищій школі : метод. рек. до проведення практ. занять. Полтава, 2021. 106 с. URL: <https://surl.li/jimnvd>
5. Кіановська Н. М., Рашевська Н. В., Семеріков С. О. Теоретико-методичні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні вищої математики студентів інженерних спеціальностей у Сполучених Штатах Америки. *Теорія та методика електронного навчання*. 2014. Т. 5. Вип. 1 (5). спецвип. 316 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/706819/2/krs_mono_obl.pdf.

REFERENCES

1. Cherkaska, L. P., Moskalenko, O. A., & Moskalenko, Yu. D. (2021). *Metodyka navchannia matematyky u vyshchii shkoli: metodychni rekomendatsii do provedennia praktychnykh zaniat* [Methods of teaching mathematics in higher school: methodological recommendations for practical classes]. Poltava. 486 s. URL: <https://surl.li/jimnvd> [in Ukrainian]
2. Dudko, A. F. (2019). *Kompiuterno orientovana metodyka otsiniuvannia yakosti testiv z vyshchoi matematyky vykladachamy zakladiv vyshchoi osvity* [Computer-oriented methodology for assessing the quality of higher mathematics tests by teachers of higher education institutions] [PhD thesis]. Kyiv. 291 s. URL: <https://surl.li/vswwif> [in Ukrainian]
3. Kiyanovska, N. M. (2014). *Teoretyko-metodychni zasady vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u navchanni vyshchoi matematyky studentiv inzhenernykh spetsialnostei u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky* [Theoretical and methodological foundations of using information and communication technologies in teaching higher mathematics to engineering students in the United States] [Doctor's thesis]. Kyiv. 543 s. URL: <https://surl.luvlnobx> [in Ukrainian]
4. Kiyanovska, N. M., Rashevskaya, N. V., & Semerikov, S. O. (2014). *Teoretyko-metodychni zasady vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u navchanni vyshchoi matematyky studentiv inzhenernykh spetsialnostei u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky* [Theoretical and methodological foundations of using information and communication technologies in teaching higher mathematics to engineering students in the United States]. *Teoriia ta metodyka elektronnoho navchannia*. 5(1). special issue. 106 s. URL: https://lib.iitta.gov.ua/706819/2/krs_mono_obl.pdf [in Ukrainian]
5. Vdovychyn, T. Ya. (2016). *Teoriia i praktyka vykorystannia mobilnykh tekhnolohii navchannia u pidhotovtsi bakalavriv informatyky* [Theory and practice of using mobile learning technologies in the training of bachelors of informatics] [Doctor's thesis]. Kyiv. T. 5. Vyp. 1 (5). spetsvyp. 316 s. URL: <https://surl.li/ttnlkk> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СУРОВА Наталія – кандидат технічних наук, доцент кафедри фізики та вищої математики Луцького національного технічного університету.

Наукові інтереси: методичні аспекти викладання вищої математики студентам технічних спеціальностей у закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SUROVA Natalia – PhD in Technical Sciences Lutsk National Technical University.

Scientific interests: methodological aspects of teaching higher mathematics to students of technical specialties in higher educational institutions.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.

УДК 37.01; 37.018.43; 94(477.87)

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-531-535

ВОВКОВИНСЬКИЙ Олександр –

аспірант 3-го року навчання

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5984-7947>

e-mail: Vovkovinskijs@gmail.com

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ВІННИЦЬКИХ ТРИРІЧНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ (1919-1925 РР.)

У статті проаналізовано особливості підготовки педагогічних кадрів на Поділлі у 1920-ті роки крізь призму діяльності Вінницьких трирічних педагогічних курсів (1919–1925 рр.). Дослідження спрямоване на визначення ролі цього закладу в становленні регіональної системи освіти в умовах суспільно-політичної нестабільності та реформування освітньої галузі. Робота ґрунтується на принципах історизму та системності. Використано загальнонаукові методи (аналіз, синтез, узагальнення) для вивчення архівних матеріалів та нормативно-правової бази, що дозволило реконструювати освітній процес, кадровий склад та матеріально-технічне забезпечення курсів. У статті вперше комплексно висвітлено діяльність Вінницьких трирічних педагогічних курсів як ключового елементу підготовки вчителів у регіоні. Доведено, що цей заклад виконував не лише освітню, але й важливу просвітницьку функцію, сприяючи поширенню нових методів навчання. Новизною виступає характеристика гнучкості організаційних форм курсів та їхньої адаптації до актуальних потреб часу, що дозволяло долати виклики, пов'язані з нестачею ресурсів та адміністративними змінами. Встановлено, що підготовка вчителів на Поділлі в досліджуваній період мала суперечливий характер: розширення доступу до освіти відбувалося на тлі зниження її якості та посилення ідеологічного тиску. Попри складні соціально-економічні умови, Вінницькі трирічні педагогічні курси забезпечили оперативне заповнення кадрового дефіциту в навчальних закладах Поділля, підвищення професійного рівня педагогів та формування місцевої педагогічної спільноти. Досвід курсів заклад підґрунтя для подальшої інституціоналізації педагогічної освіти в регіоні. Практична цінність дослідження полягає у можливості використання історичного досвіду підготовки кадрів для вдосконалення сучасної системи педагогічної освіти України, особливо в контексті подолання викликів, пов'язаних з дефіцитом вчителів та необхідністю адаптації освітніх програм до регіональних потреб.

Ключові слова: Поділля, Вінницькі трирічні педагогічні курси, освітня діяльність, педагогічна освіта, підготовка вчителів, історія освіти.

VOVKOVYNSKYI Oleksandr –
3rd year postgraduate student
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky
State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5984-7947>
e-mail: Vovkovinskijs@gmail.com

EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE VINNYTSK THREE-YEAR PEDAGOGICAL COURSES (1919-1925)

The article analyzes the features of the training of pedagogical personnel in Podillia in the 1920s through the prism of the activities of the Vinnytsia Three-Year Pedagogical Courses (1919–1925). The study is aimed at determining the role of this institution in the formation of the regional education system in conditions of socio-political instability and reform of the educational sector. The work is based on the principles of historicism and systematics. General scientific methods (analysis, synthesis, generalization) were used to study archival materials and the regulatory and legal framework, which allowed reconstructing the educational process, personnel composition and material and technical support of the courses. The article comprehensively highlights the activities of the Vinnytsia Three-Year Pedagogical Courses as a key element of teacher training in the region for the first time. It is proven that this institution performed not only an educational, but also an important educational function, contributing to the spread of new teaching methods. The novelty is the flexibility of organizational forms of courses and their adaptation to the current needs of the time, which allowed overcoming challenges associated with a lack of resources and administrative changes. It was established that teacher training in Podillia during the studied period was contradictory: expanding access to education occurred against the background of a decrease in its quality and increasing ideological pressure. Despite difficult socio-economic conditions, the Vinnytsia three-year pedagogical courses ensured the prompt filling of the personnel shortage in educational institutions of Podillia, increasing the professional level of teachers and forming a local pedagogical community. The experience of the courses laid the foundation for further institutionalization of pedagogical education in the region. The practical value of the study lies in the possibility of using the historical experience of flexible personnel training to improve the modern system of pedagogical education in Ukraine, especially in the context of overcoming challenges associated with a shortage of teachers and the need to adapt educational programs to regional needs.

Key words: Podillia, Vinnytsia three-year pedagogical courses, educational activities, pedagogical education, teacher training, history of education.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Впродовж 1919–1925 рр. нові соціально-економічні умови вимагали зміни всієї системи виховання, а в зв'язку з цим постала проблема докорінної зміни усїєї системи підготовки педагогічних працівників, яка може бути реалізована лише в контексті набуття педагогом гідного суспільного статусу. Вирішення складних завдань інтеграції вітчизняної освіти в світовий освітній простір неможливе без ретельного вивчення власного історичного минулого, з огляду на це виняткове значення становить досвід діяльності освітніх установ, що здійснювали підготовку педагогічних кадрів, зокрема трирічних педагогічних курсів Поділля (1919–1925 рр.). Окрім того, звернення до національних історико-педагогічних надбань має вагоме науково-прак-

тичне значення і сприяє цілеспрямованій, послідовній професійній підготовці вчителя-майстра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню означеної проблематики присвячено чимало праць вчених радянського періоду: Я. Ряппо, С. Сірополка, Я. Чепіги, та ін. Із сучасних варто виокремити відомих науковців: Н. Дем'яненко, О. Дубасенюк, М. Євтуха, Т. Зузяк, О. Комарницького, О. Лавріненка, В. Лугового, О. Мельничука та ін. Проблема ж освітньої діяльності Вінницьких трирічних педагогічних курсів (1919 – 1925 рр.) мало досліджена в історичних, педагогічних і наукових роботах.

Мета статті – охарактеризувати освітню діяльність Вінницьких трирічних педагогічних курсів (1919 – 1925 рр.).

Виклад основного матеріалу дослідження. У 20-ті роки ХХ століття підготовка вчителів в Україні, зокрема на Поділлі, відбувалася в умовах глибоких суспільно-політичних змін, спричинених революційними подіями та утвердженням радянської влади. Освіта розглядалася як важливий інструмент формування нового суспільства, тому держава приділяла значну увагу створенню ефективної системи підготовки педагогічних кадрів. Водночас ця система формувалася в складних умовах економічної кризи, кадрового дефіциту та необхідності швидкого реформування всієї освітньої галузі.

У цей період було ліквідовано дореволюційні педагогічні установи, зокрема учительські семінарії та Вчительські інститути, а натомість створено нові типи навчальних закладів – Інститути народної освіти, педагогічні технікуми та різноманітні короткотермінові та трирічні педагогічні курси. На Поділлі такі заклади функціонували у Вінниці, Кам'янці-Подільському та інших містах, забезпечуючи регіон педагогічними кадрами. Однак гостра нестача вчителів змушувала владу вдаватися до прискорених форм підготовки: організовувалися короткотермінові курси, спрощувалися навчальні програми, а до викладання нерідко залучалися особи без повної педагогічної освіти. Це дозволяло швидко заповнювати вакансії у школах, проте негативно позначалося на якості підготовки.

Варто зазначити, що важливим чинником розвитку педагогічної освіти стала політика українізації, яка передбачала впровадження української мови в освітній процес, підготовку національних кадрів та створення україномовних навчальних матеріалів. На Поділлі ця політика сприяла активізації освітнього життя та формуванню вчителя як носія української культури й мови. Водночас підготовка педагогів була тісно пов'язана з ідеологічними завданнями радянської держави: значну увагу приділяли вивченню суспільно-політичних дисциплін, а сам учитель розглядався як провідник нових соціалістичних цінностей.

Характерною рисою цього періоду було також соціальне спрямування освітньої політики. Перевага надавалася вихідцям із робітничо-селянського середовища, для яких створювалися спеціальні умови вступу до навчальних закладів, зокрема через систему робітничих факультетів. Це суттєво вплинуло на соціальний склад учительства.

Регіональна специфіка Поділля зумовлювалася передусім аграрним характером регіону, що спричиняло особливо гостру потребу у педагогічних кадрах для початкової школи. Разом із тим матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів залишалося недостатнім, а рівень фахової підготовки майбутніх учителів характеризувався нерівномірністю. Незважаючи на це, у 1919 році рішенням VIII з'їзду РКП(б) було закладено підвалини нової системи педагогічної освіти та започатковано черговий етап шкільної реформи. Завдання у сфері народної освіти, визначені програмою комуністичної партії, на тривалий час окреслили основні напрями розвитку радянської

школи як навчального закладу нового типу [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп. 1. Спр. 1208, арк. 17 зв.].

Практичне втілення реформ у сфері шкільництва розпочали губернські революційні комітети. Так, у травні 1919 року відповідно до наказу Подільського губревкому навчальні заклади м. Вінниці поступово почали припиняти свою діяльність. До кінця 1919 року майже всі освітні установи міста фактично перестали функціонувати [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп. 1. Спр. 1208, арк. 18].

Закриття педагогічних освітніх закладів та гострий дефіцит учительських кадрів змусили державу вдаватися до організації спеціальних короткотермінових курсів для шкільних працівників, а також фахівців дошкільної й позашкільної освіти. Виявлені нами архівні документи засвідчують, що такі спеціальні курси в умовах перехідного етапу реформування педагогічної освіти були фактично єдиною формою педагогічної підготовки, яка забезпечувала перепідготовку вчителів. Як наслідок, професійна підготовка майбутніх працівників освітньої галузі залишалася вкрай обмеженою, а подекуди й фактично відсутньою. Це, своєю чергою, негативно позначалося на функціонуванні всієї системи освіти Поділля, де значну частину педагогічного складу становили випускники короткотермінових курсів [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп. 1, спр. 1208, арк. 18].

У 1920 році Вінницька вчительська семінарія була реорганізована у педагогічну школу, а вже з наступного року цей заклад зазнав чергового структурного перетворення та отримав назву «Вищі постійні трирічні педагогічні курси» [2]. Опрацювання архівних матеріалів дає підстави стверджувати, що у 1922 році зазначені курси були перейменовані на «Трирічні педагогічні курси соціального виховання». Зауважимо, що закінчивши Вищі 3-х річні педагогічні курси слухачі отримували права вчителів народних трудових шкіл і право на вступ до інституту [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп. 1, спр. 1216, арк. 4].

Щодо організації освітнього процесу, то на курсах було впроваджено нові форми навчальної роботи, запозичені з рішень III Педагогічної конференції. Зокрема, йшлося про ведення щоденника лектора, ланковий розподіл студентської праці та використання щоденника ланки як засобу контролю й організації навчальної діяльності. Окрім цього, у закладі було запроваджено лабораторну систему навчання: до вже наявних кабінетів органічної та неорганічної природи, педологічного й агрономічного профілів додано нові кабінети-лабораторії, унаслідок чого їх загальна кількість зросла до 10–11. Одночасно передбачалося скасування традиційної системи класних кімнат і дзвінків [ДАВіО. Ф. Р-256. Оп. 1, спр. 634, арк. 221].

Варто також зазначити, що з метою забезпечення якісного набору слухачів при курсах функціонували короткотермінові підготовчі курси. Їх навчальний зміст був достатньо широким і охоплював як загальноосвітні, так і спеціальні педагогічні дисципліни. Зокрема, вивчалися елементарний курс української мови, українська література, мовознавство, математика, фізика,

біологія, зоологія, ботаніка, а також педологія, педагогіка, дидактика, шкільна гігієна, організація освітніх установ, методика комплексного навчання та методика професійної освіти, свідчить про орієнтацію на специфіку «трудої школи» – центрального типу навчального закладу в системі соціального виховання того часу. Це підтверджує висновок про прикладний характер підготовки, спрямованої на реальні потреби освітньої мережі. Крім того, програма включала суспільно-економічні дисципліни, серед яких економічна географія, політична економія, радянське право та історичний матеріалізм, що засвідчує формування в майбутніх учителів марксистсько-ленінського світогляду як обов'язкового елементу професійної компетентності та підпорядкування педагогічної освіти завданням радянського державного будівництва [ДАВіО. Ф. Р-256. Оп.3, спр. 10, арк. 41].

Зауважимо, що вивчення образотворчого мистецтва в межах підготовчих курсів є показовим з огляду на декілька аспектів. По-перше, включення цієї дисципліни до навчального плану поряд із природничими, гуманітарними та суспільно-політичними предметами свідчить про прагнення до гармонійного, різнобічного розвитку майбутнього вчителя. У цьому простежується вплив класичної педагогічної традиції, яка надавала важливого значення загальнокультурній та естетичній складовій фахової підготовки. По-друге, наявність образотворчого мистецтва у програмі пояснюється практичними потребами «трудої школи», де образотворча діяльність використовувалася як засіб розвитку дитячої творчості, ручної праці, естетичного виховання та наочності у комплексному навчанні. Вчитель, особливо в сільській місцевості, мав виконувати функції єдиного фахівця з естетичного виховання, що робило відповідну підготовку необхідною. По-третє, образотворче мистецтво виступало елементом ширшої інтегративної моделі педагогічної освіти, яка поєднувала науковий, світоглядно-ідеологічний, професійно-педагогічний та художньо-естетичний компоненти. Така поліструктурність засвідчує розуміння вчителя як універсального фахівця, здатного вирішувати широке коло освітніх і виховних завдань.

Водночас слід зауважити, що збереження образотворчого мистецтва в навчальному плані підготовчих курсів засвідчує наступність між дореволюційною та радянською педагогічною освітою. У дореволюційних учительських семінаріях малювання, креслення та чистописання входили до обов'язкових дисциплін, і відмова від цієї традиції не відбулася одразу, що підтверджує поступовий, а не радикальний характер змін в окремих складових освітньої системи.

Статутом Вищих трирічних педагогічних курсів передбачалося створення власних дослідницьких дитячих установ для проходження студентами активної та пасивної педагогічної практики [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп.3, спр. 1222, арк. 100], що засвідчує розуміння керівництвом курсів фундаментального значення практичної складової у підготовці вчителя. Закріплення у статуті положення про власні дослідницькі установи вказує на

те, що практика розглядалася не як другорядний, а як невід'ємний і рівноправний компонент фахової підготовки, що потребує спеціальної інфраструктури. Крім того, наголошення на дослідницькому характері цих установ свідчить про прагнення поєднати практичну підготовку з науково-дослідною роботою. Майбутні педагоги мали не просто спостерігати за освітнім процесом або брати в ньому участь, а й вивчати дитину, аналізувати педагогічні явища, що відповідало тогочасним запитам педології та експериментальної педагогіки. З метою забезпечення якісної практичної підготовки у 1922 р. на Вінницьких курсах таку практику було започатковано на базі дослідно-зразкової школи. Однак після першої педконференції 1922 р. цей заклад ліквідували, а його матеріально-технічну базу, вихованців і співробітників передали 1-й трудовій школі ім. Коцюбинського. Відтоді педагогічну практику (як активну для третьокурників, так і пасивну) організовували в масових закладах соціального виховання, переважно трудшколах (Записки Вінницького українського педагогічного технікуму, 1929).

Таким чином, вищезазначені факти свідчать про нестабільність матеріально-технічного забезпечення педагогічної освіти в ранній радянській період та адаптацію підготовки вчителів до наявних ресурсів. Упродовж наступних років практика втратила свій активний характер і звелася переважно до пасивного вивчення дитячих установ, що свідчить про зниження якості практичної складової професійно-педагогічної підготовки та переважання спостережницької, а не діяльної моделі формування педагогічних компетентностей майбутніх учителів

У 1924 р. до «3-х річних педагогічних курсів Соцвиху» перейшла частина майна колишнього Вінницького ІНО – майже вся бібліотека та деяка частина наочного приладдя. Склад педагогічного колективу закладу освіти налічував лише двох колишніх викладачів учительської семінарії, чотирьох викладачів ІНО, та поповнювався «новими елементами» радянської формації. Згідно архівних джерел – до складу викладачів увійшло п'ятеро лекторів колишнього Вінницького ІНО. У січні 1924 р. до складу Педтехнікуму влило студентів Хмельницьких та Тиврівських педкурсів, що були ліквідовані [ДАВіО. Ф. Р-254. Оп.3, спр. 1221, арк. 27].

Зауважимо, що «Вищі постійні 3-х річні педагогічні курси» було створено на всій території Поділля. Зокрема, як зазначає Т. Зузяк, в ДАВіО зберігаються відомості про Жолобянські трирічні педагогічні курси, Соколівські, Бершадські, Тульчинські, Ольгопільські, Гайсинські, Тиврівські, Хмельницькі, Могилів-Подільські, Немирівські, 3-х річні педагогічні курси в Кам'янець-Подільському імені м. Драгоманова [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок на пряму. Таким чином, підготовка вчителів на Поділлі в 1920-ті роки характеризувалася суперечливістю: з одного боку, вона розвивалася в умовах реформ і розширення доступу до освіти, а з іншого – супроводжувалася зниженням якості

підготовки та посиленням ідеологічного контролю. Однією з форм педагогічної освіти Поділля були трирічні педагогічні курси. Освітня діяльність Вінницьких трирічних педагогічних курсів у 1919–1925 рр. відіграла важливу роль у становленні регіональної системи підготовки педагогічних кадрів в умовах суспільно-політичної нестабільності та реформування освітньої галузі. Встановлено, що створення цих курсів було зумовлене гострою потребою у кваліфікованих учителях та необхідністю оперативного забезпечення навчальних закладів Поділля фахівцями. Доведено, що Вінницькі трирічні педагогічні курси виконували не лише освітню, але й просвітницьку функцію, сприяючи поширенню нових педагогічних ідей, методів навчання та виховання в регіоні. Їх діяльність характеризувалася гнучкістю організаційних форм, адаптацією навчальних програм до актуальних потреб часу та орієнтацією на практичну підготовку вчителів. З'ясовано, що, попри складні соціально-економічні умови, нестачу матеріальних ресурсів і часті адміністративні зміни, Вінницькі трирічні педагогічні курси забезпечували підвищення професійного рівня педагогів та сприяли формуванню педагогічної спільноти регіону. Вони стали важливим етапом у розвитку системи педагогічної освіти на Поділлі, заклавши підґрунтя для подальшої інституціоналізації підготовки вчителів. Таким чином, досвід діяльності Вінницьких трирічних педагогічних курсів у зазначений період має значну історико-педагогічну цінність і може бути використаний у сучасних дослідженнях історії освіти, а також у процесі вдосконалення системи підготовки педагогічних кадрів в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. ДАВіО – Державний архів Вінницької області.
2. Записки Вінницького українського педагогічного технікуму. Вінниця : Вид. Вінукрпедтехнікуму, 1929. 132 с.

3. Зузяк Т. Роль трирічних педагогічних курсів у підготовці майбутніх учителів Поділля (1921-1924 рр.). *Вінниччина: минуле та сьогодні*. Крас-знавчі дослідження : матеріали XXXI Вінницької Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції 24-25 вересня 2020 р. (Присвячена 30-річчю з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України). Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Твори, 2020. С. 153-155.

REFERENCE

1. DAViO – Derzhavnyi arkhiv Vinnytskoi oblasti [State Archives of Vinnytsia Region]. [in Ukrainian]
2. Zapysky Vinnytskoho ukrainskoho pedahohichnoho tekhnikumu [Notes of the Vinnytsia Ukrainian Pedagogical College]. (1929). Vinnytsia : Vyd. Vinukrpedtekhnikumu. 132 p. [in Ukrainian]
3. Zuziak T. (2020). Rol tryrichnykh pedahohichnykh kursiv u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv Podillia (1921-1924 rr.) [The role of three-year pedagogical courses in the training of future teachers in Podillia (1921-1924)]. Vinnychchyna: mynule ta sohodennia. Kraieznavchi doslidzhennia: materialy XXXI Vinnytskoi vseukrainskoi naukovoї istoryko-kraieznavchoї konferentsii 24-25 veresnia 2020 r.* (Prysviachena 30-richehiu z dnia proholoshennia Deklaratsii pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy). Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi univer-sytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Vinnytsia : Tvory. pp. 153-155 [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОВКОВИНСЬКИЙ Олександр – аспірант 3-го року навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: освітня діяльність вінницьких трирічних педагогічних курсів (1919-1925 рр.).

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VOVKOVYNSKYI Oleksandr – 3rd year postgraduate student Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University.

Scientific interests: educational activities of the vinnytsk three-year pedagogical courses (1919-1925).

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.

УДК: 35:378(477)

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-535-541

ЧЕРНУХА Юрій –

аспірант кафедри цифрових технологій і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7465-118X>
 e-mail: yurvin@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

У публікації представлено всебічний аналіз актуального стану професійної підготовки майбутніх фахівців з управління та адміністрування в Україні в контексті глибинних трансформацій, що відбуваються у системі вищої освіти під впливом соціально-економічних змін, цифрових процесів і євроінтеграційних орієнтирів. Актуальність дослідження зумовлена посиленням значущості управлінської діяльності в різних галузях економіки, потребою приведення освітніх програм у відповідність до вимог ринку праці й чинних державних стандартів, а також необхідністю цілеспрямованого формування у здобувачів вищої освіти професійних, цифрових і загальних (трансверсальних) компетентностей.

Метою статті є визначення ключових тенденцій розвитку підготовки управлінських кадрів, аналіз особливостей реалізації освітніх програм і обґрунтування напрямів їх подальшого вдосконалення. Методологічну базу дослідження становлять методи